

Powszechny Spis Rolny 2020 (PSR 2020)

Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 1728) reguluje zakres, formę i tryb przeprowadzenia tego badania przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), oraz zakres, formę i tryb prac związanych przygotowaniem

i opracowaniem wyników spisu. Wyniki spisu rolnego są jedynym źródłem, które pozwala dokładnie scharakteryzować polskie rolnictwo. Co ważne, spisy rolne to jedyne badania statystyczne z zakresu rolnictwa, które dają możliwość zebrania szerokiego zakresu danych, ich analizy oraz prezentowania na najniższych poziomach agregacji.

Obowiązek realizacji spisów rolnych nakłada na państwa członkowskie Unii Europejskiej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady, jak również wynika on z rekomendacji FAO (Organizacja ONZ do spraw Wyżywienia i Rolnictwa), zawartych w dokumencie pn. *Światowy program spisów rolnych rundy 2020 r.* W państwach członkowskich ONZ pełne badanie realizowane jest raz na 10 lat i obejmuje wszystkie gospodarstwa rolne. Spisy rolne odbędą się w tym roku we wszystkich państwach należących do Unii Europejskiej.

Poprzedni Powszechny Spis Rolny odbył się w Polsce w 2010 r.

Najbliższy Powszechny Spis Rolny będzie przeprowadzony w całej Polsce od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

Celem PSR 2020 jest:

- dostarczenie informacji z dziedziny rolnictwa w zakresie i terminach określonych przez Komisję Europejską na potrzeby Wspólnej Polityki Rolnej;
- zebranie informacji o gospodarstwach rolnych i związanych z nimi gospodarstwach domowych, koniecznych dla realizacji krajowej, regionalnej i lokalnej polityki rolnej i społecznej na wsi;
- analiza zmian, jakie zaszły w rolnictwie na przestrzeni lat 2010-2020;
- wykonanie zobowiązań Polski w zakresie dostarczenia informacji dla potrzeb innych niż EUROSTAT organizacji międzynarodowych (m.in. FAO, OECD);
- aktualizacja operatu do różnotematycznych badań reprezentacyjnych z zakresu rolnictwa (w latach następnych).

Spis rolny zostanie przeprowadzony w gospodarstwach rolnych:

1. osób fizycznych (gospodarstwach indywidualnych);
2. osób prawnych;
3. Jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

Zakres informacyjny Powszechnego Spis Rolnego 2020 (załącznik do ustawy) określają wymagania międzynarodowe oraz krajowe akty prawne i strategie, a także potrzeby krajowe różnych grup użytkowników danych zebrane przez GUS w trakcie konsultacji społecznych spisu. Wykaz danych zbieranych w ramach spisu rolnego dotyczy m.in.

- informacji o osobie będącej użytkownikiem gospodarstwa rolnego (m.in. płeć, wiek, nr telefonu i adres e-mail),

- informacji o gospodarstwie rolnym (m.in. położenie, powierzchnia gruntów ogółem i zasiewów według rodzaju upraw),

- zużycia nawozów mineralnych i naturalnych,
- pogłowia zwierząt gospodarskich według grup wiekowo-użytkowych,
- liczby maszyn i urządzeń w gospodarstwie rolnym,
- liczby i rodzaju budynków gospodarskich,
- wkładu pracy w gospodarstwo rolne użytkownika i członków jego gospodarstwa domowego oraz pracowników najemnych.

Realizacją spisu rolnego kierują kolejno:

- Generalny Komisarz Spisowy, którym jest Prezes GUS;
- Zastępca Generalnego Komisarza Spisowego, którym jest Dyrektor Centralnego Biura Spisowego w GUS;
- Wojewódzki Komisarz Spisowy, którym jest wojewoda tworzący wojewódzkie biuro spisowe a jego zastępcą jest dyrektor właściwego urzędu statystycznego;
- Gminny Komisarz Spisowy, którym jest wójt/burmistrz/prezydent tworzący gminne biuro spisowe.

Rolnicy będą mogli udzielić informacji o swoich gospodarstwach rolnych poprzez:

- samospis internetowy przeprowadzony za pośrednictwem interaktywnej aplikacji formularzowej, która będzie dostępna od 1 września br. do końca spisu na stronie internetowej GUS pod adresem: **gov.pl, jest to główna i zalecana metoda spisu;**
- odpowiedzi w wywiadzie telefonicznym przeprowadzonym przez rachmistrza telefonicznego z wykorzystaniem zainstalowanego na komputerze oprogramowania dedykowanego do przeprowadzenia spisu rolnego;
- odpowiedzi w wywiadzie bezpośrednim przeprowadzonym przez rachmistrza terenowego, który odwiedzi gospodarstwo rolne, z wykorzystaniem urządzenia mobilnego wyposażonego w oprogramowanie dedykowane do przeprowadzenia spisu rolnego.

Rachmistrzami telefonicznymi będą pracownicy urzędów statystycznych a rachmistrzami terenowymi - osoby pochodzące z naboru zewnętrznego realizowanego przez gminne biura spisowe.

Wszystkie podmioty zobowiązane są do udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi w formie samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego lub bezpośrednio w trakcie rozmowy z rachmistrem spisowym. Użytkownik gospodarstwa rolnego, który nie dokonał samospisu internetowego albo nie przekazał danych w formie wywiadu telefonicznego, nie może odmówić przekazania danych w formie bezpośredniego wywiadu.

Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy. Brak udziału w spisie rolnym może skutkować nałożeniem kary grzywny określonej w ustawie o statystyce publicznej.

Prezes GUS zapewnia ochronę danych zebranych w ramach prac spisowych. Dane jednostkowe identyfikowalne zebrane w ramach prac spisowych podlegają bezwzględnej ochronie na zasadach określonych w art. 10 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej- tajemnica statystyczna. Ponadto w ustawie o powszechnym spisie rolnym ujęto odpowiednie zapisy regulujące kwestie RODO.

Zgodnie z kalendarzem prac przygotowawczych do spisu rolnego z dniem 8 czerwca 2020 r. w województwie pomorskim powołano łącznie 123 Gminne Biura Spisowe (GBS). Główne zadania gminy to m.in. zapewnienie funkcjonowania GBS, przeprowadzenie naboru kandydatów na rachmistrzów terenowych, stworzenie w siedzibie gminy bezpłatnego stanowiska komputerowego z zainstalowanym oprogramowaniem umożliwiającym przeprowadzenie samospisu internetowego oraz współpraca z Wojewódzkim Biurem spisowym przy popularyzacji spisu rolnego na terenie gminy.

W dniach od 15 czerwca do 8 lipca 2020 r. GBS przeprowadziły otwarte i konkurencyjne nabory na kandydatów na rachmistrzów terenowych. Z uwagi na trwającą epidemię Centralne Biuro Spisowe

podjęto decyzję o przeprowadzeniu rekrutacji rachmistrzów drogą on-line. Kandydat na rachmistrza terenowego musiał spełniać następujące kryteria :

- być osobą pełnoletnią;
- zamieszkiwać na terenie danej gminy;
- posiadać co najmniej średnie wykształcenie;
- posługiwać się językiem polskim w mowie i piśmie;
- nie być skazanym za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Ponadto wskazana była umiejętność obsługi urządzeń mobilnych (tabletów), w które rachmistrze zostaną wyposażeni na czas zbierania danych w spisie.

Kandydaci na rachmistrzów zobowiązani są do wzięcia udziału w szkoleniu po ukończeniu którego oraz uzyskaniu pozytywnego wyniku egzaminu zostaną wpisani na listę rachmistrzów spisowych.

W przypadku utrzymywania się w trakcie spisu zagrożenia COVID-19 i podjęciu przez Generalnego Komisarza Spisowego decyzji o wstrzymaniu realizacji wywiadów bezpośrednich, rachmistrze ci będą realizować wywiady telefoniczne.

PSR 2020 popularyzowany jest pod hasłem „Spiszmy się jak na rolników przystało”, hasłem uzupełniającym jest „Liczy się rolnictwo”, obowiązującym hashtagiem w postach publikowanych w mediach społecznościowych jest #LiczySięRolnictwo. Przyjęto, że głównymi kanałami promocji spisu na poziomie lokalnym będą strony internetowe urzędów miast i gmin i jednostek im podległych w tym szkół i przedszkoli, Facebook, media lokalne w tym prasa drukowana i jej wydania on-line, Kola Gospodyń Wiejskich, sołtysi, parafie.

W ramach działań promocyjnych do wszystkich użytkowników gospodarstw rolnych w drugiej połowie sierpnia br. zostanie wysłany stosowny list zapowiedni Prezesa GUS.

Osoba fizyczna będąca użytkownikiem gospodarstwa rolnego przed przeprowadzeniem przez rachmistrza spisowego wywiadu telefonicznego lub bezpośredniego będzie mogła zweryfikować tożsamość tego rachmistrza poprzez kontakt telefoniczny na infolinię statystyczną pod numerem telefonu 22 279 99 99 wew. 1 (opłata za połączenie zgodnie z taryfą operatora). Informacja o sposobie weryfikacji tożsamości rachmistrza spisowego będzie dostępna także m.in. na stronie internetowej urzędu statystycznego i gminy.

Aktualnie w toku prac legislacyjnych jest nowelizacja ustawy o PSR, która ma na celu umożliwienie przeprowadzenia tego badania w warunkach zagrożenia epidemicznego COVID-19.

Więcej informacji na temat spisu rolnego można znaleźć na stronie internetowej GUS pod adresem <http://spisrolny.gov.pl> .